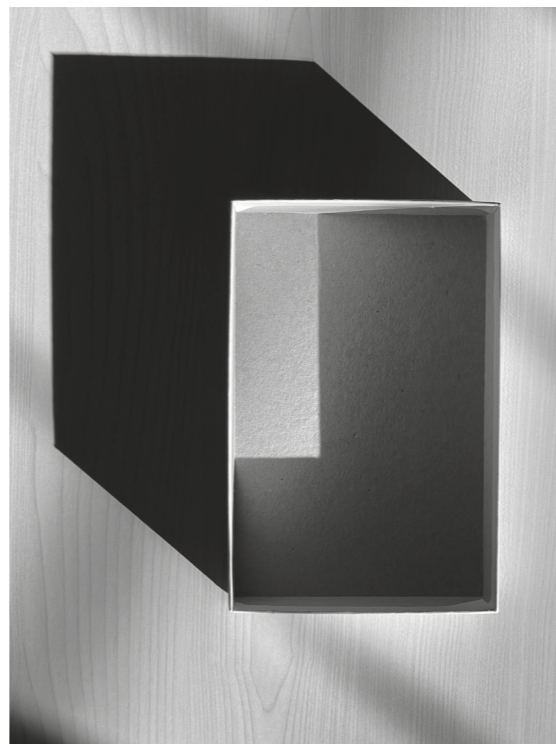

Skica, 2022, digitalni tisk, 20 x 15 cm

Skica, 2022, digitalni tisk, 20 x 15 cm

Razstavo je pripravil Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec,
Aškerčeva 9a, 3310 Žalec / www.zkst-zalec.si • 19. 1. – 4. 3. 2023

Spremno besedilo: Miha Colner
Pregled besedila: Lidija Koceli
Fotografija: Peter Koštrun

Oblikovanje in grafični prelom: Jure Godler / Tisk: Grafika Gracer / Naklada: 100 kom /
Leto izdaje: 2023

Razstavo sta omogočila:
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Občina Žalec

Na naslovni strani:
Peter Koštrun, Skica, 2022, digitalni tisk, 20 x 15 cm

PETER KOŠTRUN V krogu

ZKŠT Žalec • SAVINOV LIKOVNI SALON • 19. 1.– 4. 3. 2023

Peter Koštrun

V krogu

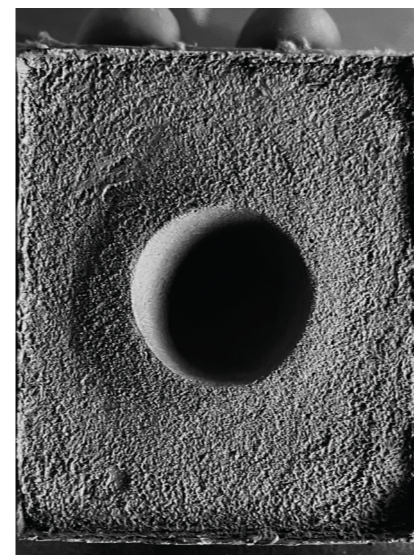
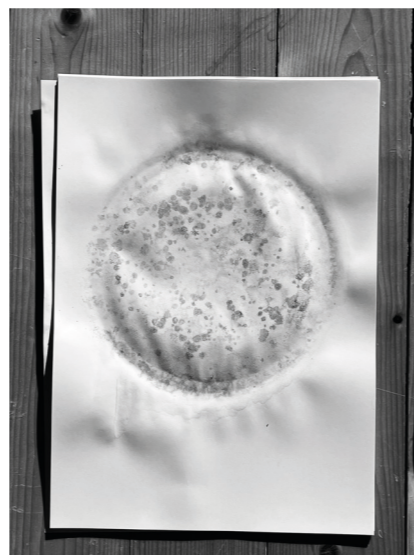
Čeprav se umetniško delovanje fotografa in umetnika Petra Koštruna nenehno razvija in spreminja, je v njegovi praksi mogoče zasledovati kontinuiteto poglobljene obravnave njegovega odnosa do lastne neposredne okolice, najsi bo to mikro okolje v najožjem smislu dóma ali univerzalno razumevanje sveta kot celostne bivanjske entitete. V njegovem delu je poleg nenehnega navezovanja na naravo in njene neizprosne elemente mogoče prepoznati tudi poskuse globljega analiziranja razmerij v kompleksnem okolju vsega zemeljskega. Tudi človek je integralni del zemeljskega univerzuma. Z nastankom družb in civilizacij je postal izjemno močna sila, ki pušča ogromen odtis v okolju.

Koštrun je s svojimi zgodnjimi deli, kot je denimo ciklus Sedanost (2006–2007), pogosto iskal povezavo z naravo na način ustvarjanja idealiziranih kompozicij, s katerimi je zaznavni svet izrisoval v navidezno romantični luči. Podobe v meglice zavutih krajin so nakazovale formalno povezavo s fotografskim piktorializmom, ki je v različnih oblikah fotografije kot umetnosti preživel vse do današnjih dni. Izvorni piktorializem je konec 19. stoletja v izrazito mehkih tonih prikazoval idealizirane in nostalgичne pastoralne motive na videz neokrnjenega podeželja v času, ko je industrijski razvoj že globoko zarezal v zunanji videz naravne in kulturne krajine. Privzemanje formalnih značilnosti tega danes retrogradnega sloga je Koštrunu pomagalo zgraditi vizualno govorico, s katero je izpostavil različne vidike človekovega poseganja v okolja, ki so obče razumljena kot neokrnjena in nedotaknjena, vendar na različnih ravneh kažejo znake človeške prisotnosti.

V obsežnem delu Slutnja (2015), ki je bilo premierno predstavljeno na istoimenski razstavi v Galeriji sodobne umetnosti Celje, se je še bolj poglobljeno ukvarjal s percepcijo tistega, kar ljudje dojemamo kot podeželsko idilo, a je pri tem izpostavil pomemben obrat. Nosilna podoba razstave je bila v temnici izdelana velikoformatna fotografija nedefinirane zasnežene gmote, ki je že zaradi svoje ambivalentnosti zahtevala aktiven in cerebralno intenziven način gledanja in dožemanja. Obiskovalec je namreč moral z uporabo lastne presoje zgraditi mentalno naracijo videnege. Monumentalna hribovita krajina z jezerom v ospredju se je izkazala za podobo kupa gnoja, ki ga je avtor po daljšem opazovanju posnel v točno določenih vremenskih in svetlobnih pogojih. Delo je zaradi dvoumnosti neizbežno privedlo do različnih branj. V njem je moč prepoznati neizpodbitno dejstvo, da je gnoj kot stranski produkt kmetovanja eden najbolj zlovesčih uničevalcev planeta. Prav tako fotografija prikrito izpostavlja absurd percepcije podeželja in kmetovanja, ki ga večina dojema v kontekstu povezanosti z naravo, čeprav je tudi kmetijstvo danes pogosto invazivna industrijska panoga s pogubnimi dolgoročnimi učinki za okolje.

V svoji razvejani praksi je torej Koštrun vedno znova izpostavljal kompleksnost človeškega odnosa do narave, ki ga ni mogoče reducirati na nekaj odločnih potez in akcij, s katerimi bi lahko rešili planet pred izčrpanostjo in kataklizmo. Preteklih nekaj tisoč let zgodovine je res v celoti pripadlo človeku, ki se je izkazal za najbolj optimizirano in invazivno vrsto na zemlji, vendar je to obdobje neznatno v primerjavi z dolgo geološko zgodovino planeta. Kljub temu iz človeške perspektive ljudski primat v svetu nikakor ni vprašljiv, četudi je človeška vrsta obdana z mnogimi monumentalnimi pojavi, na katere nima prav nobenega vpliva. Koštrunove katastrofično občutene rdeče fotografije lahko denimo nakazujejo neizbežno apokalipso – ta bo zaradi ciklične in končne narave vsega zemeljskega nekoč nedvomno tudi prišla – kot posledico vseobsegajočega človeškega delovanja na planetu.

Pričujoča razstava z naslovom V krogu predstavlja številne elemente preteklih del, hkrati pa jih idejno povezuje z nekaterimi novejšimi materiali, ki so nastajali v preteklih petih letih. Tudi tokrat se je umetnik zavestno odvrnil od ustvarjanja zaključenih serij ali projektov in je namesto tega razstavo ponovno uporabil kot izrazni medij, v katerega lahko poljubno vključuje različne elemente: novejša in starejša fotografije ter izbrane najdene objekte, ki odražajo njegovo strast do zbiranja in hranjenja na videz povsem običajnih in neuporabnih reči. Predstavljena dela se v veliki meri osredotočajo na njegovo izpraševanje samega sebe kot umetnika, ki razmišlja o lastni poziciji in identiteti ter o sledih lastnega življenja in delovanja. Skozi fotografije in najdene objekte predstavlja osebno in ustvarjalno introspekcijo različnih vlog, ki jih povzema kot ustvarjalec, kmetovalec in pedagog. Hkrati se v odnos do sveta postavlja predvsem kot človek, ki se zaveda lastne (krhke) pozicije v družbenem in naravnem okolju, zato izpostavlja nekatere osebne in družbene paradokse, ki primorajo posameznika h globokim eksistencialnim premislekom o svetu tukaj in zdaj. Razstava V krogu ponovno vzpostavlja celosten prostorski ambient, v katerem se v dialogu s specifičnim prostorom Savinovega likovnega salona prepletajo fotografije, risbe, najdeni objekti in besedila, ki na nelinearen in ambivalenten način predstavljajo umetnikovo vizijo (lastnega) sveta.

Skici, 2022, digitalni tisk, 20 x 15 cm

V predstavljenih podobah in objektih pa se poleg intimnega obrata vase skriva tudi globlji kolektivni premislek o družbi in svetu. Pritegnili so ga predmeti, ki so iz neznanih vzgibov ostali zakopani globoko pod zemljo in so danes dojeti kot sedimenti preteklosti, četudi so pred mnogimi leti morda imeli določen pomen in funkcijo. Izkopani fragmenti keramike in drugih dolgoživih materialov, ki lahko v globočinah zemlje preživijo stoletja in tisočletja, se med drugim nemara navezujejo na bliskovito spreminjanje dožemanja stvari, na kratek zgodovinski spomin in potrošniško nastrojeno miselnost človeške vrste, ki je privzela (ekonomski) princip nenehnega kroženja, ustvarjanja in uničevanja.

Najdeni predmeti, ki so na razstavi predstavljeni kot ready made objekti, so večplastni v svojih potencialnih pomenih. Zaradi velike časovne distance ni mogoče predvideti, kakšna je bila njihova izvorna družbena funkcija – komu so pripadali, čemu so služili in zakaj so bili zavrženi. Poleg tega je Koštrun s kompleksnim ročnim in analognim procesom ustvaril fotografije teh (istih) objektov, kot da bi dokumentiral arheološke najdbe, s tem pa jih je povzdignil na raven kulturno-umetniških artefaktov. S takšnim pripisovanjem pomenov pridobijo objekti avro pomembnosti, četudi so v danih okoliščinah brez kakršne koli monetarne in simbolne vrednosti. Izkopavanje in ponovno vrednotenje povsem običajnih stvari je za Koštruna postalo del dolgoročnega procesa odkrivanja lastne neposredne okolice in njegove vloge v njej. Razstava V krogu je kljub nekoliko drugačni estetiki, mediju izražanja in celostni atmosferi logično nadaljevanje njegovega poglobljenega raziskovanja položaja človeka – in s tem samega sebe – znotraj svojega okolja.

Miha Colner

Peter Koštrun (1979, Ljubljana) se je po končani Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani ter končanem vojaškem služenju zaposlil v fotografski agenciji Bobo kot uradni fotograf Urada predsednika in Vlade Republike Slovenije (1998–2001). Potem pa je nadaljeval šolanje na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani v študijskem programu Oblikovanje, smer Vizualne komunikacije, kjer je leta 2007 tudi diplomiral. Leta 2008 je pridobil status asistenta in bil do leta 2011 asistent pri predmetu Fotografija pri prof. Milanu Pajku, nato pa je postal izredni profesor za področje fotografije na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. V času pedagoškega delovanja je soorganiziral vrsto študentskih umetniških projektov in javnih predstavitev, še posebno pa je vpet v raziskovalne projekte, s katerimi spreminja nekatere ustaljene prakse delovanja Akademije. Pri svojem delu si prizadeva delovati interdisciplinarno in povezovalno, tako s članicami Univerze Ljubljana kot tudi z gospodarskimi in kulturnimi subjekti doma in v tujini.

Že leta 2004 je bil izbran na natečaju za mlade umetnike v Galeriji sodobne umetnosti Celje, kjer je postavil svojo prvo samostojno razstavo. Istega leta je v okviru Balkan Art III. (festival mladih umetnikov jugovzhodne Evrope) prvič samostojno nastopil v tujini, nato pa so od leta 2006 dalje sledile samostojne in skupinske razstave doma in na tujem v okviru različnih konceptov ter vsebinskih pregledov vizualne umetnosti v pomembnih evropskih umetniških središčih in tudi izven njih. Živi in deluje na Brnici pri Celju.